

HET TALENCIRCUS een ontdekkingsreis

Foto's: Berlage Lyceum Amsterdam.

Wilt u uw leerlingen enthousiast maken voor een andere taal dan Frans, Duits of Engels? Organiseer dan een Talencircus. Het idee is gebaseerd op een Taaldorp en is bedoeld om leerlingen uit 3 havo en vwo kennis te laten maken met nieuwe schooltalen als Arabisch, Italiaans, Russisch, Spaans en Turks. In het kader van een stage¹ volgde Annelies Toebes een Talencircus op het Berlage Lyceum te Amsterdam.

Annelies Toebes

Het Berlage Lyceum te Amsterdam wilde graag een aantal nieuwe schooltalen promoten. Ze bieden reeds Arabisch, Turks en Spaans aan. Tot een paar jaar geleden konden leerlingen ook Russisch kiezen. In het verleden probeerde de school door een proefles in de nieuwe taal de interesse van de leerlingen te prikkelen voor het vak, maar dat is nooit zo uitgebreid gebeurd als nu in het Talencircus.

Het Talencircus met de vijf nieuwe schooltalen is bestemd voor leerlingen van de derde klas. Zij kunnen in de Tweede Fase in de vrije ruimte - op andere scholen soms ook binnen het profiel Cultuur en Maatschappij als zij de taal al in de onderbouw gehad hebben - één van de nieuwe schooltalen kiezen. De school wil graag weten welke talen in het te kiezen pakket zinvol zijn. Het Talencircus is voor de school ook een proef: welke talen zijn populair en moeten dus aangeboden worden?

Het Talencircus wordt uitgevoerd door onderwijskundig medewerkers van het CPS (organisatie) en leden

van het Platform Nieuwe Schooltalen (inhoudelijke invulling). Het Berlage Lyceum ontving een kant en klaar draaiboek. Het Platform leverde docenten voor zowel de workshops als het taaldorp. De school hoefde alleen voor het logistieke gedeelte te zorgen. Het project werd gefinancierd met een Europese subsidie in het kader van het Jaar van de Talen 2001.

Reisplan

In 1998 is op initiatief van het CPS, een instituut voor onderwijsontwikkeling en advies, het Platform Nieuwe Schooltalen opgericht waarin een aantal talensecties van de Vereniging van Leraren in Levende Talen, de Vereniging Docenten Spaans in Nederland, het Netwerk Arabisch/Turks en het Instituut voor Leerplanontwikkeling SLO zijn vertegenwoordigd. Het doel is om de vijf nieuwe schooltalen - Arabisch, Italiaans, Russisch, Spaans en Turks - te promoten en om elkaar te ondersteunen. Een van de eerste tastbare resultaten is het Talencircus. Het Talencircus is een communicatieve manier om gedurende een hele dag leerlingen van de basisvorming kennis te laten maken met de nieuwe schooltalen. Het Talencircus wil de meertaligheid bij de leerlingen stimuleren en leerlingen laten ervaren dat talen leren leuk is. Het biedt een inspirerende leeromgeving en is resultaatgericht: aan het einde van de dag kan de leerling echt wat praktische zinnen in de nieuwe taal zeggen.

De reiskoffer

Het Talencircus bestaat uit een lesgedeelte en een praktisch gedeelte, het zogenoemde taaldorp. In het lesgedeelte zijn er drie blokken van elk een uur. De te leren kennis is toegespitst op de luister- en spreekvaardigheid zodat de leerlingen direct in staat zijn eenvoudige dialogen in de nieuwe taal uit te voeren. 's Middags wordt deze kennis onmiddellijk gebruikt in het taaldorp en getoetst gedurende twee uur. Het dorp, dat is opgebouwd in de gymzaal, ziet eruit als een feestelijk marktplein met kraampjes. Bij elk kraampje moeten de leerlingen opdrachten tot een goed einde zien te brengen. Elke opdracht levert punten op. Aan het einde van de middag worden er per taal prijzen uitgedeeld aan diegene met de hoogste totaalscore. In de bibliotheek kunnen leerlingen aan de hand van opdrachten achtergrondinformatie verzamelen over het land dat zij als reisdoel hebben gekozen.

In de lessen wordt gebruik gemaakt van een speciaal voor dit doel ontworpen syllabus, een serie spiekbriefjes en bestaand video- en audiomateriaal. Voor de kraampjes is materiaal gemaakt dat nodig is voor het uitvoeren van de opdrachten: een plattegrond, een menukaart,

een serie sleutels. Voor de aankleding zorgde de Educatieve Faculteit Amsterdam (EFA) met de beschilderde doeken van het Mobiele Taaldorp.

Op weg

Voor elke taal zijn er afzonderlijke workshops. De leerlingen hebben al van tevoren aangegeven met welke van de vijf talen ze aan de slag willen. De workshops staan volledig in dienst van de opdrachten voor later in het taaldorp. Tijdens de workshops komen verschillende taalhandelingen aan bod, zoals begroeten, de weg vragen, zeggen wie je bent en waar je vandaan komt, tellen, geld wisselen, eten en drinken bestellen, voorwerpen noemen met kleur en grootte.

De spiekbriefjes worden aan het einde van elk onderdeel ingevuld of uitgedeeld en kunnen later in het taaldorp eventueel geraadpleegd worden. Tijdens de workshops worden allerlei hulpmiddelen gebruikt. Er wordt individueel, in tweetallen en in kleine groepjes gewerkt. De docenten praten bij voorkeur in de doeltaal en letten erop de nieuwe onderdelen steeds te herhalen.

Het praktijkgedeelte begint in een apart lokaal waar zowel de bibliotheek als het stadhuis gevestigd is. Daar wordt voor iedereen een taalpaspoort gemaakt, waarin de opdrachten zijn beschreven die de leerlingen in het taaldorp moeten uitvoeren. Met dat paspoort gaan de leerlingen naar het taaldorp. De locaties zijn: het hotel, het restaurant, de VVV, de camping, de bank, de supermarkt, het postkantoor, de souvenirwinkel, het busstation en het bureau gevonden voorwerpen.

Elke taal heeft vier locaties waar opdrachten uitgevoerd moeten worden. De leerlingen mogen alleen in de doeltaal communiceren, eventueel gebruikmakend van hun spiekbriefje. Bij elke opdracht wordt gelet op hoe zij de opdracht uitvoeren en of ze verstaanbaar zijn. Alle opdrachten moeten gedaan worden om zoveel mogelijk punten te verzamelen voor een goede totaalscore. Een voorbeeld van zo'n opdracht is: een leerling komt bij de camping, groet en wordt begroet, vraagt de weg naar de douches en toiletten, moet de weg op de plattegrond met de instructies van de campingmedewerker zien te vinden. Deze zoektocht wordt herhaald bij de vraag naar de mini-market en de discotheek. Dan bedankt de leerling en neemt afscheid.

In de bibliotheek hebben de leerlingen de mogelijkheid om extra punten te verdienen door vragen over het land en de cultuur te beantwoorden. Voor dit doel zijn er woordenboeken en naslagwerken aanwezig. Deze opdrachten worden individueel uitgevoerd. Tot slot is er aan het einde van de middag de prijsuitreiking.

Reisimpressies

In het Italiaanse restaurant praten twee leerlingen uitbundig met de ober. Je ziet dat het Talencircus het gevoel geeft dat ze al echt iets kunnen zeggen in de nieuwe taal. Ergens anders staat een groepje leerlingen te dringen rond een Turks kraampje om groente en fruit te kopen. Zo te zien werkt het speelse element van de locaties en het zelf kunnen shoppen stimulerend. Wie het totaal overziet merkt op dat de leerlingen zich door het hele dorp bewegen. Een paar leerlingen bij de drankautomaat bestuderen ijverig de spiekbriefjes voor Russisch. Natuurlijk loopt er ook wel eens iets niet goed. Een paar leerlingen kijken wel heel erg pips. Zou het Talencircus ze te lang duren? Een jongen bij het Bureau Gevonden Voorwerpen laat vertwijfeld zijn ogen over de uitgestalde voorwerpen gaan. Hij komt er niet uit, en ook het spiekbriefje biedt geen uitkomst. Kijk, dan pakt zijn reisgenoot het bij het boodschappen doen toch een stuk handiger aan. Die leest overduidelijk gewoon alles op van het spiekbriefje en krijgt zo precies wat hij hebben wil: een kilo tomaten en een paar punten.

De leerlingen waren erg enthousiast en deden actief mee, zowel bij het lesgedeelte als bij het praktische deel. Bijvoorbeeld, tijdens het video-fragment (een kort animatie-filmpje over tellen) telden ze hardop mee, gaven antwoord en probeerden tegen elkaar zinnen te maken in de nieuwe taal. Frappant bij een anders zo rumoerige klas. De meeste leerlingen waren goed in staat de opdrachten naar behoren uit te voeren.

De conector was enthousiast over het concept en het verloop van de dag. Hij was verbaasd over de grote

belangstelling vooral voor Spaans en Italiaans, maar ook voor Russisch, Arabisch en Turks. Hij heeft uiteindelijk Italiaans toegevoegd aan de te kiezen nieuwe schooltalen. Dit vanwege de grote en positieve respons tijdens het Talencircus.

De conclusie: een Talencircus is een plezierige, praktische en doeltreffende manier om in korte tijd intensief in contact te komen met een nieuwe taal.

Reisadviezen

Het Talencircuspakket is op meerdere manieren te gebruiken. Het minimale pakket bestaat uit de syllabus en de opdrachten voor het taaldorp. Het Talencircus is ook met minder talen uit te voeren (minimaal drie) en met docenten van de eigen school. De docenten worden in dat geval door iemand van het Platform Nieuwe Schooltalen gecoacht en deze coach zorgt voor de coördinatie van het Talencircus. Het idee dat met name ontwikkeld is voor het derde jaar van de havo en vwo, is bovendien toepasbaar voor de hele basisvorming. Zelfs valt te denken aan de laatste klas van de basisschool en aan de klassen van het vmbo (mits het materiaal voor hen op maat gesneden wordt). Juist door de flexibiliteit van het lesmateriaal biedt het mogelijkheden voor verschillende doelgroepen. Een andere mogelijkheid is om de locaties te laten bemannen door leerlingen die gevorderd zijn in de te toetsen taal en het te gebruiken als afsluitende toets in de basisvorming.

Misschien kunnen de opdrachten in het taaldorp creatiever gesteld worden, waardoor de leerlingen ook meer ruimte krijgen bepaalde onderdelen zelfstandig uit te werken. Nu wordt er deels zelfstandig gewerkt maar steeds binnen een strak stramien. De aankleding van het taaldorp had nog suggestiever kunnen zijn, zodat de leerlingen zich daadwerkelijk ergens anders waanden.

Het Talencircus zou ook inzetbaar kunnen zijn bij open dagen van scholen of bij een 'dag van de talen' (bedoeld als promotie van de talen), tijdens de introductieweeken bij aanvang van het schooljaar of als onderdeel van een schoolkamp van de laatste groep van het basisonderwijs. Mogelijkheden te over.

Goede reis!

1. Annelies Toebes volgde de module Didactiek en Communicatie aan het Instituut voor de Lerarenopleiding van de Universiteit van Amsterdam.

U kunt ook bij u op school een Talencircus organiseren. Als u meer wilt weten over het Talencircus of over een uitvoering ervan, neem contact op met het CPS: Platform Nieuwe Schooltalen - CPS, secretariaat Yvonne van Diest, tel 033-4534242, e-mail <y.vandiest@cps.nl>.